

STAMBOOM FAMILIE GRAMSER/GRAMSEN

**Boxmeer, 11 februari 2020
Karel Reiniers**

Bij mijn zoektocht naar de stamboom van Ger en Pauline van moederskant vond ik in het doopboek van de rooms katholieke kerk in Groesbeek onderstaande akte van Joannes Grammen.

1806 1 octobris baptizatus est Joannes
Filius illegitimus Joannis Grammen
et Antoniae Janssen sic declaravit op. ff.
trix jurata in Middelste Cosam testibus
J: W: Nas et Antonia de Bruijn
Albertus Derks et Joanna de Haan
Lucrunt subleptores. Groesbeek
J. van Campen
in Groesbeek

Genoemde Joannes, gedoopt op 1 oktober 1806 door pastoor van Campen, is de betovergrootvader van Frida Gramsen, de moeder van Ger en Pauline.

Volgens de doopakte is Joannes de onwettige zoon ("filius illegitimus") van Joannis Grammen en Antonia Janssen. Dat wordt althans verklaard door de vroedvrouw en de getuigen Nas en de Bruijn ("sic declarant obstetrix jurata coram testibus J.W. Nas en Antonia de Bruijn"). Duidelijk is dat de vader (Joannis Grammen) en de moeder (Antonia Janssen) niet getrouwd waren toen hun zoon Joannes ter wereld kwam. Er bestaat ook geen bewijs dat ze later alsnog met elkaar getrouwd zijn. Sterker nog Antonia Janssen trouwde een paar jaar na de geboorte van Joannes met een ander, Wilhelmus van Baal uit Groesbeek.

Vraag is of genoemde Joannis Grammen inderdaad de vader is van Joannes, de betovergrootvader van Frida Gramsen. In die tijd was het een grote schande om als ongehuwde moeder door het leven te gaan. De omgeving en de kerk drongen er bij een aanstaande moeder daarom sterk op aan om te verklaren wie de vader was, zodat ze later wellicht alsnog met elkaar zouden trouwen. In de praktijk kwam het regelmatig voor, dat de moeder de naam van een militair als vader opgaf. Dit is echter geen bewijs dat die militair ook daadwerkelijk de vader is. Opvallend is wel dat Joannes als Grammen staat ingeschreven. Bij een onwettig kind krijgt het kind meestal de achternaam van de moeder. Dit zou erop kunnen duiden dat Joannis Grammen inderdaad de vader is en het kind erkend heeft.

Een tweede vraag is wie deze als vader genoemde Joannis Grammen is. De kerkelijke archieven en de registers van de burgerlijke stand geven hier geen uitsluitsel over. Nergens is vermeld wie de vader en moeder van deze Joannis Grammen zijn. Wel bestaat er een vermoeden dat het Johannes Gramser is, die op 2 oktober 1784 in Beugen geboren werd. Hij is de zoon van Isaac Gramser en Catharina Beijnen. De stamboom van deze protestantse familie is in kaart gebracht en begint met Jeremias Gramser, die in 1628 in Deventer trouwde met Catalina Jaspers. Meer zekerheid over de identiteit van de vader van Joannes Grammen is waarschijnlijk alleen via DNA-onderzoek te verkrijgen.

De doopakte van 1 oktober 1806 is het enige document waarin Joannes met de achternaam Grammen wordt aangeduid. In latere documenten wordt hij stevast Gramser genoemd. Die naam houd ik ook aan in het verdere verloop van deze stamboom, die dus voor een deel

gebaseerd is op het vermoeden dat Johannes Gramser uit Beugen de vader is van Johannes Gramser, gedoopt op 1 oktober 1806 te Groesbeek.

1^e Generatie: JEREMIAS GRAMSER & CATALINA JASPERS

In het verleden hebben zich al enkele personen bezig gehouden met het uitzoeken van de stamboom van de protestantse familie Gramser. Zo bevindt zich in het nationaal archief een schoolschrift uit 1881 van Christiaan Johan Polvliet met als titel genealogie Gramser. Het bevat aantekeningen over de herkomst van de familie en het wapen, dat de familie voert. Hij schrijft dat de Gramsers volgens de familieoverlevering afkomstig zijn uit Silezië, een regio die grotendeels in het tegenwoordige Polen ligt. Die afkomst uit Silezië wordt bevestigd in een verhaal van mr. A. Haga over het geslacht Gramser, dat in 1936 verscheen in het maandblad de Navorscher. Mr. Haga, oud-rijksarchivaris van Overijssel, schrijft verder dat ene Jeremias Gramser als soldaat onder Johan Maurits van Nassau diende. Deze Johan Maurits, wiens portret hieronder is afgebeeld, werd in 1604 geboren op Slot Dillenburg in

Duitsland. Hij is een achterneef van Willem van Oranje en trad op 16-jarige leeftijd toe tot het Staatse leger. Het was de tijd van de tachtigjarige oorlog tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden (de Staatsen) en Spanje. Johan Maurits nam o.m. deel aan het beleg van Groenlo (1627), het beleg van 's-Hertogenbosch (1629) en dat van Maastricht (1632). Steden, die in handen waren van Spanje, maar door het leger van de Republiek werden bevrijd. Ook leidde hij in 1636 de herovering op de Spanjaarden van de Schenkenschans, een onneembaar geachte vesting in de Rijn bij Millingen.

Als soldaat in dienst van Johan Maurits zal Jeremias Gramser ook aan deze belegeringen en gevechten hebben deelgenomen.

Het vertrek van Jeremias uit Silezie zou verklaard kunnen worden door de Contrareformatie, die grote delen van de

protestantse Silezische bevolking terugbracht naar het katholieke geloof. Veel protestantse vluchtelingen weken uit naar de Poolse grensgebieden waar de godsdienstvrijheid door enkele adellijke families gegarandeerd werd. Het is aannemelijk dat de protestant Jeremias Gramser tot die vluchtelingen behoorde.

Johan Maurits van Nassau vertrok in 1636 als gouverneur-generaal naar Nederlands Brazilië. Hij keerde rond 1645 weer terug en werd o.a. stadhouder van het hertogdom Kleef. In Kleef herinnert nog een aantal monumenten aan hem. Bekendste voorbeeld zijn de Kleefse tuinen. Verder is hij bekend als opdrachtgever voor de bouw van het Mauritshuis in Den Haag.

Met het vertrek van Johan Maurits naar Brazilië in 1636 zal er ook een einde gekomen zijn aan de militaire loopbaan van Jeremias Gramser, die inmiddels op 28 oktober 1628 in Deventer getrouwd was met Catalina Jaspers uit Nijmegen. Hun huwelijksakte is op de volgende bladzijde weergegeven.

Jeremias Gramser van Selesien Poest onder Graaf op 28 octob. 1628
 Jan Mourits van Nassau
 Catharina Jaspers van Nijmegen, in yaver
 Arde-

De letterlijke tekst luidt: “Op 28 oktober 1628 Jeremias Gramser van Selesien soldaat onder graaf Jan Mourits van Nassau en Catharina Jaspers van Nijmegen in de Papenstraat”.

Bovenstaande plattegrond geeft een beeld van Deventer in die tijd. De Papenstraat is daarin met blauw aangegeven. Deventer telde in 1628 ongeveer 8.000 inwoners. De stad was in 1591 door de Staatse troepen heroverd op de Spanjaarden en behoorde vanaf die tijd tot de Republiek der Verenigde Nederlanden, waar de protestanten het voor het zeggen hadden. Beeldbepalend voor deze stad toen en nu is de Grote of Lebuïnuskerk. Op de volgende foto is dit duidelijk te zien. De oorspronkelijk katholieke Lebuïnuskerk werd gebouwd tussen 1450 en 1525. Ze was rijk versierd met muurschilderingen en stond vol heiligenbeelden en altaren. Aan deze katholieke praal kwam een einde toen in 1580 de calvinisten de kerk in bezit namen en haar omdoopten tot Grote Kerk. Het interieur werd ernstig vernield en ten slotte witgepleisterd. In de kerk zijn nog op verschillende plaatsen de gevolgen van de calvinistische beeldenstorm zichtbaar. De Papenstraat, waar Jeremias en Catalina woonden, ligt vlakbij deze kerk.

Jeremias vestigde zich rond 1640 in Arnhem, waar hij schoolmeester werd. Op 11 september 1680 is hij daar begraven. Zijn vrouw Catalina volgde hem op 24 september 1684 in het graf. Jeremias en Catalina kregen voor zover bekend negen kinderen. Casparus (1633), de tweeling Jacob en Casper (1640), Martha (1642), Hermken (1645), Johannis (1647), Catharijna (1648), Johannis (1652) en Enneken (1655). Behalve Casparus, die in Deventer geboren werd, kwamen alle kinderen in Arnhem ter wereld. Hieronder is de doopakte van de op 14 januari 1652 gedoopte Johannis afgebeeld.

Januarij 1652
 Den 14 op Midelweek
 V Jeremias Graaf
 W Catalina Jasper
 S Johannis

2^e Generatie: JOHANNIS GRAMSER & WOLTERTJE (GEURTS) van OTTERLOO

Johannis (1652), de jongste zoon van Jeremias en Catalina, trouwt op 31 mei 1682 in Arnhem met Woltertje (Geurts) van Otterloo uit Ede. Zie onderstaande trouwakte.

1682
Copieert: *Johannes Gramser z, m, van Otterloo*
Op 31 mei *met*
Woltertje van Otterloo, z, m, van Ede
Tafel' Johannes Geurts

Arnhem was in de 17de eeuw een weinig welvarende stad. De bloeiende rivierhandel van voorheen was stil komen te liggen door de verzanding van de Rijn. De Arnhemse economie draaide vooral om de landbouw. Het inwoneraantal van Arnhem schommelde in de zeventiende eeuw rond de 7000 inwoners. Militairen vormden een groot aandeel in de bevolking. Dertig procent van de inwoners behoorde tot een soldatenfamilie. Deze militaire aanwezigheid was het gevolg van het toenemende belang van Arnhem voor de verdediging van de Republiek der Verenigde Nederlanden. De volgende tekening geeft een indruk van hoe Arnhem er in die tijd uitzag. Dat geldt ook voor de animatie van Arnhem in de 17^e eeuw in 3D op You Tube.

Uit het huwelijk tussen Johannis en Woltertje worden vijf kinderen geboren. De dochters Joanna (1683), Gertruijt (?) en Catharina (1686) en de zonen Jeremias (1688) en Geurt (1690).

Joanna trouwt op 21 maart 1711 in Hien met Johan Jurien Helscher. Hien is een gehucht in de buurt van Dodewaard. Twee jaar later trouwt ook Gertruijt in Hien. Zij stapt met Nicolaes van Ooij in het huwelijksbootje en brengt tien kinderen ter wereld.

Jeremias wordt op 20 april 1688 in Arnhem gedoopt (zie hieronder). Over de kinderen Geurt en Catharina is verder niets bekend.

Den 20 April. 1688
v. Johannes Craemer
M. Wolterus Geurt van Catharina.
b. Jeremias

3^e Generatie: JEREMIAS GRAMSER & GRIETJE GEURTZ van MANEN

Jeremias, de eerste zoon van Johannis en Woltertje, trouwt op 10 december 1713 met Grietje Geurtz van Manen. Het huwelijk wordt gesloten in Randwijk, een klein dorp in de Betuwe.

Den 10
Decemb^r
1713 Jeremias Gramser custos tot Rand
wijck. Grietje Geurtz van
Manen Bruid tot Randwijck
wettig ondertrouwd, en gewone
geregtenheit onder Afdel, hi
en dat in margin geschiedt
Lieve

Na eerst in Hien en vervolgens in Beusichem gewoond te hebben vestigde Jeremias zich in oktober 1711 in Randwijk. Zijn latere vrouw Grietje was al zes jaar eerder in Randwijk komen wonen. Jeremias was benoemd tot custos (koster) bij de hervormde kerk in Randwijk. Op de volgende afbeelding is die kerk, die oorspronkelijk uit de 15^e eeuw dateert, te zien.

Jeremias hield aantekeningen bij van de blijde en droevige gebeurtenissen in zijn familie. De originele aantekeningen zijn helaas verloren gegaan, maar nog wel door zijn zoon Hendrik

overgeschreven en na de dood van zijn vader door hem voortgezet. Die aantekeningen vermelden o.m. de volgende gebeurtenissen.

Anno 1713 den (10) December zijn (wij) Jeremias Gramser en Grietje Gurtse van Manen in de kercke tot Randwijk getrouwt.

Anno 1714 den 8 september op Saterdag smorgens ten half vier is ons geboore een soon, genaemt Geurt en Sondaghs daer aen volgende in de kercke tot Randwijk gedoopt. Overleden 5 Desember 1793 tot Leur begraven.

Anno 1716 den 3 Februwarie op Maendagh smorgens ten half een ure is ons geboore een dogter, genaemt Wouterken en is Sondaghs daer aen volgende in de kercke tot Randwijk gedoopt.

Anno 1718 den 3 November op Donderdagh smorgens ten half agt is ons geboore een soon, genaemt Johannis en is Sondaghs daer aen volgende in de kercke tot Randwijk gedoopt. Overleden den 27 January 1794 tot Nederasselt begraven.

Anno 1720 den 29 October op Dengdagh smiddaghs om half twalef is ons geboore een soon, genaemt Hendrik en is Sondaghs daer aen volgende, sijnde den 3 november in de kerke tot Randwijk gedoopt door Do. Hendrik Wijkniet.

Anno 1722 den 26 October smorgens om half drie op Maendagh is ons geboore een dogter, genaemt Gordina en Sondagh daer aen volgende in de kercke tot Randwijk gedoopt. En is in den Heere gerust 30 Meij 1725.

Anno 1724 den 27 Desember op Woensdagh des morgens om sevene is ons geboore een dogter, genaemt Gerdina en Sondagh daer aen volgende in de kercke tot Randwijk gedoopt. En is in den Heere gerust 30 Meij 1725.

Anno 1729 den 29 Januarie op Saterdag agtermiddagh ten half drie is ons geboore een dogter, genaemt Johanna en is Sondaghs daer aen volgende in de kerke tot Randwijk Gedoopt.

Anno 1730 den 31 Mey op Woensdagh agtermiddagh ten drie ure is mijn waerde moeder Grietje Gurtse van Mane tot onser droefenis in den Heere ontslape en Dyndagh daer aen volgende den 6 Juny in de kerke tot Randwijk begrave.

Anno 1731 den 6 November is mijn waerde vader Jeremias Gramser tot onser droefenis in den Heere ontslapen en den vijftinden dito in de kerke tot Randwijk begrave.

Ter aanvulling van deze gegevens kan nog opgemerkt worden dat zoon Geurt (1714) de eerste koster en onderwijzer van het gehucht Leur (bij Wijchen) was. Hij trouwde in juli 1738 met Maria Sophia Smits (Smetten), afkomstig uit het Duitse Schleiden (bij Monschau). Behalve koster en onderwijzer was Geurt ook secretaris (rentmeester) van de heerlijkheid Leur. Wouterken (1716) trouwt met Jan van Mherm. Ze krijgen twee kinderen. De doopakte van Johannis, geboren op 3 november 1718, is op de volgende bladzijde afgebeeld (zie verder generatie 4). Hendrik (1720) trouwt in 1746 met Hendrikje de Wilde. Ze gaan in Alkmaar wonen en brengen daar zeven kinderen ter wereld.

1710
novemb 6 joannas ten overstaen der
vaders jennia graender
en der salger moeder
quintis goudt van man
m-ck

4^e Generatie: JOHANNIS GRAMSER & CHRISTINA BLES

Johannis (1718), de tweede zoon van Jeremias en Grietje, trouwt op 19 maart 1751 met Christina Bles. Ze trouwen in de protestantse kerk van Wijchen. Het eerste trouwboek van de protestantse kerk in die plaats begint met de trouwinschrijvingen van 1777, zodat er geen trouwakte voorhanden is. Wel is er een akte opgemaakt van hun ondertrouw op 26 februari 1751 in Amsterdam. Die akte is hieronder afgebeeld.

Wijchen
Akte verleent ^{Ompareerden als vooren} *Deze Persoonen* *Sijn Alhier op de*
den 19 Maart *Akte van Dom, Goth: Wilh: Vinman* *Preedikant*
1751, om te te Wijchen ingeteken, Johannes Gramser, I. M.
Wijchen te geboortig van Randwijk, & Christina Bles, I. D. beide
Trouwen. Woonende te Wijchen
Verfoekende hare drie Sondagse uytroepingen, omme, naar deselve, de voorz.,
trouwe te solemniſeren, en in alles te voltrekken, so verre daar anders gene wet-
tige verhinderinge voor en valle. En naar dien sy by waarheyd verklaaren, dat
sy vrye Personen waren, en malkanderen in bloede niet en bestonden, waar
door een Christelijk Huwelijk mochte verhindert worden, zijn hun hare gebo-
den verwilliget. *deze geboden gaan voort*

Johannis en Christina wonen eerst in Leur, waar hun eerste kind Margaretha (1752) geboren wordt. Daarna verhuizen ze naar Nederasselt, een dorp in de gemeente Heumen. Hier komen nog vijf kinderen ter wereld. Isaac (1754), Isaac (1756), Jeremias (1758), Willem (1761) en Maria Johanna (1764).

Margaretha trouwt in 1784 met Hendrik de Groot uit Maasbommel. Zij blijven kinderloos. Isaac uit 1754 zal waarschijnlijk heel jong gestorven zijn. Van Isaac uit 1756 is hieronder zijn doopinschrijving weergegeven.

NEDERDUITSCH-HERVORMDE GEMEENTE

te **OVER-ASSELT**

DOOPAKTE d.d. *1 Februari 1756*

Kind: *Isaac*

Vader: *Johannes Gramser,*

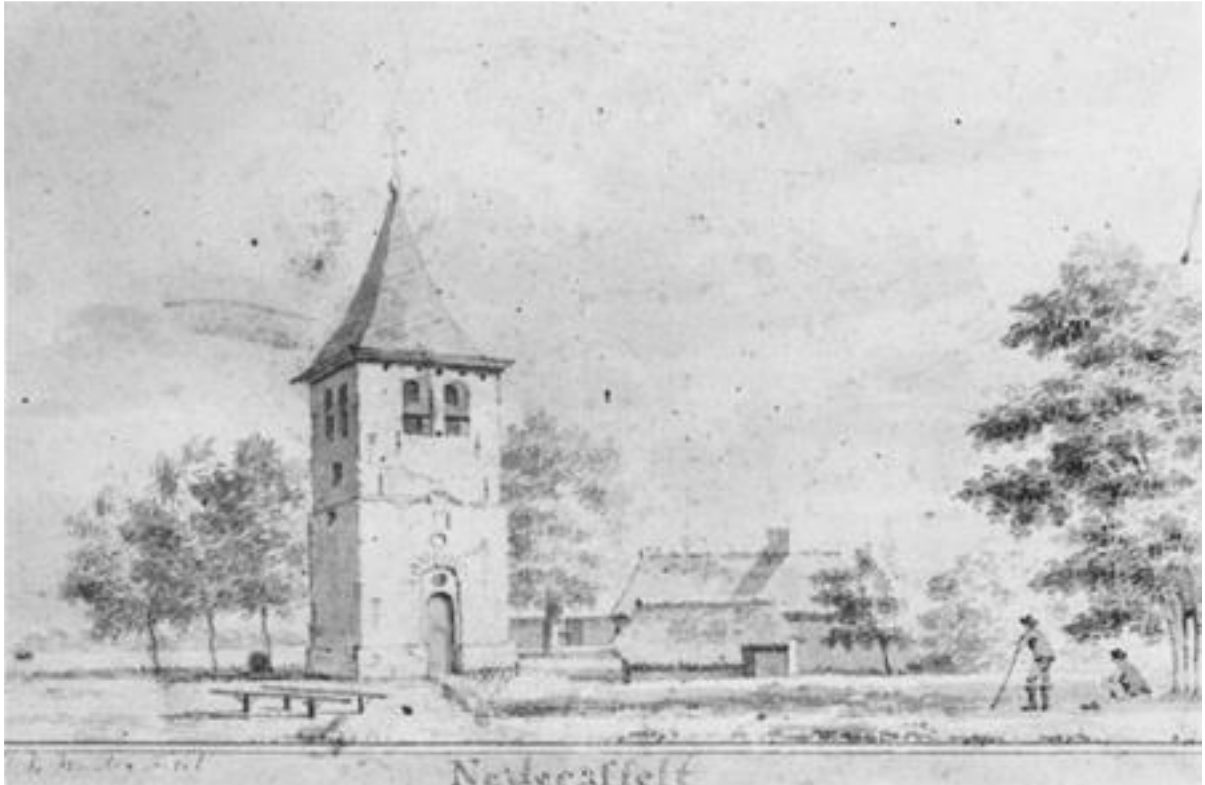
„schoolmeester van Nderasselt“

Moeder: *Christina Bles,*

Getuigen: *„Het kind is genaamt na*
de Obvoogelgeb. Heer van Schoo-“
nenborg“

Jeremias trouwt in 1781 in Alkmaar met Johanna Elisabeth Barneveld. Ook zij blijven kinderloos. Jeremias sterft al op 36-jarige leeftijd. Hij wordt op 30 oktober 1794 in Alkmaar begraven. Over de twee andere kinderen Willem (1761) en Maria Johanna (1764) is helaas niets bekend.

Nederasselt telde in de twee helft van de 18^e eeuw ongeveer 350 inwoners. Hiervan was slechts een klein deel protestant. Onder hen de familie Gramser. Johannis was schoolmeester en bovendien kerkmeester van de protestantse kerk in Nederasselt. Voor hun kerkdiensten maakten de protestanten gebruik van de middeleeuwse St. Salvatorkerk. Deze oorspronkelijk katholieke kerk ging na de reformatie over in protestantse handen. De kerk raakte nogal snel hierna in verval. Vanaf 1674 kon de kerk niet meer gebruikt worden. Waarschijnlijk hebben de protestanten toen de toren (zie de tekening hieronder) wat opgeknapt en de portaalruimte

die groot genoeg was voor het geringe aantal protestantse gelovigen als kerk in gebruik genomen. Dit heeft geduurd tot 1794. In dat jaar werd de toren op last van de commandant van Grave gesloopt. De toren stond ten opzichte van de vesting Grave strategisch in de weg. Johannis heeft dit waarschijnlijk net niet meer meegemaakt. Hij overleed op 25 januari 1794 op 75-jarige leeftijd. Zijn vrouw Christina was al ruim 25 jaar eerder gestorven (op 12 september 1768).

5^e Generatie: ISAAC GRAMSER & CATHARINA BEIJNEN

Isaac (1756), de tweede zoon van Johannes en Christina, trouwt op 27 april 1783 met Catharina Beijnen uit Nistelrode. Het huwelijk wordt gesloten in de kerk van Nistelrode. Hieronder is hun trouwakte afgebeeld.

de 27^e
april
ertia vice
gelamati
Lappalah
in Hissel
rode

Isaac Gramser J.M. met
Schoonmeester de Beugen van
geboore te Nederasselt hier
en woonende te Beugen
en
Catharina Beijnen
G. D. geboore en woonende
te Nistelrode

Het echtpaar gaat in Beugen wonen, waar Isaac schoolmeester is. Volgens de volkstelling 1795 wonen er in die tijd ongeveer 1000 mensen in Beugen. Het overgrote deel hiervan is katholiek. Toch is er ook een kleine protestantse enclave, die in 1618 de hervormde gemeente Beugen had opgericht. De uit Kranenburg afkomstige dominee P.C. Wissenbach was ten tijde van het verblijf van Isaac in Beugen predikant aldaar.

Niet alleen de familie Gramser herbergt verschillende schoolmeesters. Ook de familie van Catharina, Isaac's vrouw, telt diverse leden die zich tot het onderwijzersvak geroepen voelden. Zo stonden zowel haar vader (Christiaan), grootvader (Laurens) als overgrootvader (Christiaan) voor de klas. Haar vader in Nistelrode, haar grootvader in Helvoirt en haar overgrootvader in Waalre.

In 1794 verhuist het gezin van Isaac en Catharina naar Nederasselt. Isaac volgt daar zijn

overleden vader Johannes op als koster en schoolmeester. Onder zijn leiding wordt in 1804 een nieuwe protestantse kerk in Nederasselt gebouwd. Een gedenksteen herinnert hier nog aan (zie afbeelding hiernaast). Verder zijn op de windwijzer van de kerk de initialen IG en het jaartal 1804 aangebracht.

Isaac en Catharina krijgen samen negen kinderen. Hiervan komen er acht in Beugen ter wereld. Johannes (1784), Maria Christina (1786), Christiana (1787), Josina (1788), Elisabeth Cornelia (1789), Willem (1790), Petronella Catharina (1792) en Laurens (1793). Het negende en laatste kind, Jeremias (1796), wordt in Balgoij geboren.

De doopakte van Johannes is op de volgende bladzijde afgebeeld. Over Maria Christina (1786) is niets bekend. Christiana (1787) trouwt in 1813 met Gerard Vermeulen uit Heerewaarden. Ze krijgen twee kinderen. Gerard overlijdt in 1823. Christiana hertrouwt in 1824 met Bart Vermeulen,

een jongere broer van Gerard. Ze overlijdt in 1830 op 42-jarige leeftijd.

1784 aangekond door de Wijzen
 van de kerk te Oppejden.
 De 3de October is den Joan van
 Isaac Gransse schoolmeester te
 Oppejden en Catharina Blinen
 Egelheden, alhier in onse Kerk worden
 gehooft en hett den Naam Johannes
 ontfangen. Doopgetuigen waren:
 Johannes Gransse schoolmeester te
 Nederasselt, en Margaretha de Groot,
 geb: Gransse, gehooten de 2de October
 om 11. uur s. middags.

Josina (1788) trouwt eerst met Cornelis Frankot uit Leur. Ze krijgen vier kinderen, waarvan er één maar vier dagen oud wordt. In 1828 vestigt Josina zich met haar man en kinderen in Frederiksoord. Dit dorp in Drenthe werd in 1818 gesticht door de Maatschappij van Weldadigheid. Een particuliere organisatie die armoedige gezinnen wilde helpen om een eigen bestaan als boer op te bouwen. Daartoe werd in Drenthe woeste grond aangekocht, zodat de armen die konden ontginnen. De proefkolonie Frederiksoord wordt als eerste gesticht en eind 1818 staan er 52 boerderijtjes klaar om de "kolonisten" te ontvangen. Hieronder is de inschrijving van het gezin Frankot in Frederiksoord weergegeven.

*Nominative Staat van Personen behorende
 tot de Protestantische Huisgezinnen, gesticht in
 Kolonie N. 1 & 2 te Frederiksoord.*

Nommer van Huisgezin	Namen van Personen	Tijd van Geboorte	Land van Geboorte	Tot welke Protestantische afdeeling oorspronkelijk behoorende	of zij al of niet getrouwd zijn.	van waer men afkomstig is.
	Cornelis Frankot	2 July 1790	Grave	"	Lidmaat	van Overasselt
61.	Josina Gransse	18 Sept 1788	"	"	"	"
	Catharina	15 Aug 1812	"	"	"	"
	Louisa	28 " 1821	"	"	"	"
	Amelius Isaal	26 Febr 1825	"	"	"	"

Cornelis overlijdt in 1830. Josina hertrouwt in 1831 met Hendrik Arends. Ze krijgen één kind. Josina overlijdt in 1854 op 65-jarige leeftijd in Veenhuizen (Drenthe). Over Elisabeth Cornelia (1789) zijn geen verdere gegevens bekend.

Willem, de tweede zoon van Isaac en Catharina, trouwt in 1815 met Maria Johanna Vink uit Opheusden. Ze krijgen acht kinderen. Maria Johanna overlijdt in 1825. Willem hertrouwt in 1826 met Hermina Johanna Velthuisen uit Nijmegen. Hij volgt zijn vader op als koster en schoolmeester in Nederasselt. Willem overlijdt in 1859 op 68-jarige leeftijd. Op de volgende bladzijde zijn afbeeldingen van het in- en exterieur van de protestantse kerk in Nederasselt opgenomen.

Petronella Catharina (1792) wordt niet ouder dan 1 jaar. Ze overlijdt op 30 mei 1793. Van Laurens (1793) is bekend, dat hij bij het Franse leger heeft gediend. Hieronder zijn inschrijving bij het 136e Regiment d'Infanterie, waaruit blijkt dat hij van 13 september 1813 tot 11 januari 1814 soldaat in het leger van Napoleon is geweest. Onduidelijk is wat er daarna

NUMEROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENTS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	DATES de l'arrivée des Recrues au Corps, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMEROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES, et DATES DES NOMINATIONS à ces grades; ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS. DÉCÈS. SERVICES ANTÉRIEURS. BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N: 4291 Gramseu fils de Isaac de Catharina Beijnen né le à Bougie Canton de Bougie département de la Kabylie taille d'un mètre 67 centimètres, visage brun front haut yeux bleus nez droit bouche moyenne menton rond cheveux bruns sourcils châtains marques particulières	arrivé au Corps le 13 septembre 1813 engagé volontaire incorporé, venant d'un 18 ^e de ligne consentit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton sous le N: son dernier domicile était à département de la Kabylie profession d'ouvrier	1 ^{er} B ^{ataillon} 4 ^e	Gravie	Reverté à l'ennemi le 11 janvier 1814

met hem is gebeurd. In de memorie van successie, die op 18 augustus 1818 is opgesteld in verband met het overlijden van zijn vader, wordt hij nog genoemd als één van de vier dan nog levende kinderen van Isaac en Catharina. Daarna ontbreekt elk spoor van hem. Ook over hun laatste kind, Jeremias (1796) is verder niets bekend. Catharina Beijnen, de eerste vrouw van Isaac, overlijdt in 1799. Isaac hertrouwt datzelfde jaar met Clasiena Keukenkamp. Zij blaast in 1814 haar laatste adem uit. Isaac komt op 6 februari 1818 te overlijden. Hij is dan 62 jaar. Op de volgende bladzijde is de memorie van successie afgebeeld, die in verband met dit overlijden is opgesteld. Een memorie van successie is een verklaring die na iemands overlijden wordt opgemaakt over zijn of haar nalatenschap. Ze bevat een overzicht van de roerende en onroerende goederen van de overledene. Ze is een uitvloeisel van een in de 19^e eeuw door de landelijke overheid ingevoerde belasting op erfenissen. In de memorie staan verder de naam van de overledene, de overlijdensdatum en -plaats, de erfgenamen met hun relatie tot de overledene en het eventuele bestaan van een testament.

in het dag register
D. 179 N. 1. 14 den 26 aug 1848
E. W. K. A. L. A. L.

overgehoort 19 n. 64.

in 10 laatste
voorgaande staat
n. 90

vijs 181
negat.

Memorie van aangefangen
krijgsmanschap van J. A. C.
Graaf van in de schiedman
te N. 18000 en aldus
den 6 februari 1818 overleed
den.

158

De aangefangen wordt geboren den 26sten
maand september 1800 te N. 18000
in het dorp n. 32. Voorafging een
aardig speelman kind vrede en broeders
en zusters kindgenoten kinderen van
den overleden. De welke ongelukkig
van afgeworpen dominees kerk in het
overgehoort.

De overleden heeft geen testament nagelaten
derhalve eenig erfgenamen. Zijn de aangefangen
Willelm Graaf van. L. A. C. van
ter en militair, overleed. Christiaan
Graaf van overleed te N. 18000
en Josina Graaf van overleed te
N. 18000.

London dat er in een eenig fedel. C. A. van
g. de overleden heeft afgevoerd. De eigen
van eenig te afgevoerd. Kapitaal of goeds
overgegaan of het g. van eenig paar
lykt te qua is opgehoord.

De gez. nalatenschap in de
g. van de is alzo by art. 26 n. 1
wel op het reg. van L. A. C. van
nagelaten. Het is getuigd.

Te wyl den den overleden geen
overleed goederen. Eigen nagelaten
blykt. Christiaan van de overleed
van de overleed. Overleed den
10. Augustus 1800 overleed
afgevoerd.

Gedraate te wyl den 18 Augustus 1818

W. C. A. van

17

Uit de memorie blijkt dat Isaac geen testament heeft laten opmaken en dat de op dat moment nog in leven zijnde kinderen Willem, Laurens, Christiana en Josina de erfgenamen zijn. Isaac heeft echter niets nagelaten.

6^e Generatie: JOHANNES GRAMSER & ANTONIA JANSSEN

Johannes, de eerste zoon van Isaac en Catharina, is een vrij rusteloos type. Hij verhuist eerst van Nederasselt naar Grave, gaat daarna naar Asten, keert weer terug in Nederasselt om nog geen half jaar later naar Heumen te verhuizen. Daar woont hij vanaf mei 1805. In maart 1807 tekent hij als vrijwilliger bij het 3^e Regiment Huzaren. Een huzaar is een lichtbewapende

soldaat, die zich te paard voortbeweegt en vecht. Hiernaast een afbeelding van een huzaar van het 3^e regiment uit de tijd van Johannes. Johannes verbindt zich voor ruim 6,5 jaar aan dit korps, dat in den Haag is gelegerd. In het nationaal archief in den Haag bevinden zich enkele stukken waarin Johannes met naam genoemd wordt. Zo komt hij voor op een lijst met manschappen, die op 31 oktober 1807 onder aanvoering van kapitein Johannes Theodorus Timmerman aan een expeditie hebben deelgenomen in het dorp Heyda, dat in het Duitse Thüringen ligt. Ook is hij vermeld op een lijst van 7 oktober 1808 met de namen van de huzaren, die “het tractement van reforme dienen te bekomen”. Hij is op dat moment “niet meer in staat om zijn dienst te presteren” wegens “jigtheid” (jicht).

Tot slot is hij opgenomen in het stamboek van officieren en manschappen behorende bij het korps huzaren. Zijn signalement is als volgt: mager van postuur, rond voorhoofd, blauwe ogen, kleine neus, normale mond, smalle kin, bruin haar en bruine wenkbrauwen. Zijn lengte is 5 voet, 4 duim en 1 streek. Dit komt op basis van de lengte van de Rijnlandse voet en duim overeen met 1 meter 68. Vermeld is dat hij het

korps in Spanje verlaten heeft. Zie de volgende afbeelding.

NUMMER.	Datum van het Engagement, Incorporatie of aankomst bij het Corps, en expiratie van het Engagement.	SIGNALEMENT.	PANTE FORN GEDIEND. Het zij in Verreede of in Holland- sche Diensten, — bij welk Corps en in welken Rang — en toedating den dienst verlaten.	RANG en DATUM der bekending bij het CORPS	Wanneer en op welke wijze van het Corps afgegaan. Waarom tegen den Tijdst bekomen.
866	aangenomen te Maastricht 12 van dienst Bijzondere 2 October 1807	Gramser Johannes Zoon van Jakob en van Wilhelmina Beijers geboren te Bergen bij de Graaf den 2 October 1787 groot 5 voet 4 duim 1 streek van Ambacht van de den Meester van hooft land open blaas Jenna Raen mond al kop smal haar en wenkbrauwen bruin		Husjaan	in Spanje

Dit duidt erop dat hij lid van de Hollandse Brigade is geweest. Dit was een eenheid van het leger van het Koninkrijk Holland. De brigade werd in september 1808 door koning Lodewijk Bonaparte op verzoek van zijn broer, de Franse keizer Napoleon, naar Spanje gestuurd. Dit met de bedoeling om met de Fransen tegen de Spaanse onafhankelijkheidsstrijders en de Engelsen te gaan vechten. Op zaterdag 3 september 1808 vertrokken ca. 2100 manschappen vanuit Bergen op Zoom richting Spanje. Dat kon alleen over land. De Engelse marine was op zee oppermachtig. Op 19 september 1808 kwam de brigade onder aanvoering van generaal-

majoor David Hendrik Chassé aan in Saint-Denis bij Parijs. Twee dagen later werd de brigade door Napoleon zelf geïnspecteerd op de Place des Sablons ten westen van Parijs. Waarschijnlijk is Johannes hierbij niet aanwezig geweest. Hij was op dat moment niet geschikt om zijn dienst te verrichten en heeft als gevolg hiervan geen deel uitgemaakt van de eerste colonne, die in september naar Spanje vertrok. Wel aannemelijk is dat hij behoorde tot de tweede colonne, die op 24 november 1808 vanuit 's-Hertogenbosch naar Spanje trok. Die colonne bestond onder meer uit 84 huzaren, die in den Haag gelegerd waren. Onduidelijk is wanneer Johannes in Spanje gearriveerd is en wat er daarna met hem gebeurd is. Waarschijnlijk is hij eind 1808/begin 1809 gesneuveld. Dit wordt bevestigd in een brief van Isak Johannes Gramser uit 1881 aan Christiaan Johan Polvliet. Daarin geeft hij aan dat zijn vader Willem twee broers had, die "in Franschen dienst" gesneuveld zijn. Het gaat dan om Johannes en Laurens. Zie de afbeelding hieronder.

August 1881

Wilt. Ghr!

Gedienstelijk heb ik het genoegen uwe letteren
van 2de d.d. van inspreken. En formationen van
mijn broeder Willem gelyk te Ketterasfelt gelyk
tekenen van 18de van 18de van 18de van 18de van 18^{de}
naar Ketterasfelt te Ketterasfelt.

Mijn vader heette Willem, gelyk 18de 1790 te
Beugen P. S. Brabant, gehuwd met Maria Johanna
Vierck is overleden van 18de 1809, had 2 broeders
in Franschen dienst gesneuveld, genaamt 2 broeders van
welken mij niets bekend is.

Zoals in de inleiding al opgemerkt kan niet met zekerheid worden gesteld dat huzaar Johannes Gramser de vader is van Joannes Gramser, gedoopt op 1 oktober 1806 in Groesbeek. De moeder is wel bekend. Dat is Antonia Janssen uit Groesbeek. Zij is op 1 maart 1774 gedoopt in Groesbeek en de dochter van Joannes Janssen en Catharina Hopmans, die nog acht andere kinderen ter wereld brachten.

Dat Johannes en Antonia rond de jaarwisseling 1805/1806 "vleselijke gemeenschap" hebben gehad is denkbaar. Ze woonden niet ver van elkaar vandaan. Heumen, de woonplaats van Johannes destijds en Groesbeek, waar Antonia woonde, liggen hemelsbreed slechts 8 kilometer uit elkaar. Verder levert de zoekopdracht Johannes Gramser in WieWasWie geen

andere aannemelijke matches op. Ook een zoektocht naar Johannes Gramser in Duitsland via Family Search levert geen resultaten op. Het vermoeden is dan ook gerechtvaardigd, dat Johannes Gramser, zoon van Isaac Gramser en Catharina Beijnen, geboren op 2 oktober 1784 te Beugen, de vader is van de op 1 oktober 1806 gedoopte Joannes. Hij is het enige kind dat geboren is uit de relatie van Johannes Gramser met Antonia Janssen. Antonia trouwde op 21 mei 1809 met Wilhelmus van Baal uit Groesbeek (zie de volgende afbeelding). Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: Johannes (1812) en Jacobus (1816). Jacobus heeft maar twaalf dagen geleefd.

1809
21
mai Contrahent matrimonium
Wilhelmus van Baal, et
Antonia Jansen Coram Me
Parochi et testibus J. W. van
et Gheodora Hendriks

Antonia overlijdt op 18 mei 1831 in Groesbeek. Ze is dan 57 jaar. Wilhelmus wordt 68 jaar. Hij sterft op 18 maart 1845.

7^e Generatie: JOHANNES GRAMSER & MARIA BÖHMER

Johannes Gramser, onwettige zoon van Johannes Gramser en Antonia Janssen, gedoopt op 1 oktober 1806 te Groesbeek, trouwt op 21 juni 1831 voor de wet in het Duitse Kranenburg met Maria Böhmer. Drie dagen later wordt hun huwelijk kerkelijk ingezegend in de oude houten schuurkerk van Groesbeek. Hun huwelijksakte is hieronder afgebeeld.

*24 junii Contraxerunt Matrimonium Joannes Gramser
et Joanna Maria Böhmer coram me infra-
scripto et testibus Adm. Mo. Joanne (Vrijen)
et Henric van den Elzen.
Joës van Osf. Neopastor in Groesbeek.*

Maria is net als Johannes een onwettig kind. Zij is de dochter van Aleide Böhmer en geboren op 11 maart 1804 in het Duitse Nütterden. Haar vader is onbekend.

Evenals veel Groesbekers in die tijd verdiende Johannes de kost als bezembinder. Er heerste een grote armoede in Groesbeek. Halverwege de negentiende eeuw waren er ruim honderd gezinnen, die een schamel bestaan ontleenden aan het maken en verkopen van bezems. Ze trokken in de lente en de zomer met huifkarren en hondenkarren het achterland in om pas eind september weer thuis te komen. Later werd smokkelen hét middel van bestaan.

Groesbeek bestond rond 1850 uit het dorp Groesbeek en de buurtschappen Drul, Nijerf, Grafwegen, Sint Anthonis, Bruuk, Heiland, Plak, Heikant en Nederrijkswald. Het totale aantal inwoners bedroeg 3073, waarvan er 747 in het dorp woonden. De volgende afbeelding uit 1905 geeft een indruk van hoe de dorpskom van Groesbeek er in die tijd heeft uitgezien.

Volgens de volkstelling van 1849 telt het dorp 117 bewoonde huizen, waarin 152 gezinnen wonen. Ook het gezin Gramser woont in het dorp en wel op nummer 83. Hieronder een uittreksel uit het bevolkingsregister van Groesbeek anno 1860-1870. Johannes is dan al overleden, zodat hij niet meer in het register voorkomt.

85

Dorp

Nummers.	Bijtekening en Jaar der Inschrijving.	FAMILIENAAM. (Familienaam der vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	Geslacht (M. mannelijk) v. vrouwelijk	Bijtekening en Jaar der Geboorte.	GEBOORTEPLAATS. (Met aangeving der provincie voor inschrijvingen, van het land voor vreemdelingen.)	Eerk- gevoelchap.	Ambt, Hoofdberoep of beroep, waarvoor men het hoogst in aanslagelagen. (Bij de voort gezet worden in overrekening met het peil.)	Huizing. (Straat, Gracht en- wijk, bloemman.)	Bijtekening en Jaar der vestiging in de Gemeente.	Vorige Woonplaats.	Bijtekening en Jaar van het vertrek uit de Gemeente.	Waarheen vertrokken. (Gemeente en provin- cie voor inschrij- vingen, het land voor vreemdelingen.)	Bijtekening en Jaar van het Overlijden.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
1		Grammers	Maria	v.	1804	Groesbeek		arbeider	83					
2		Gramsen	Antoon	m.	1831	Groesbeek		arbeider						
3		Gramsen	Jan	m.	1832	Groesbeek		arbeider						
4		Janssen	Helena	v.	1833	Groesbeek		arbeider						
5	1840	Gramser	Johannes	m.	1840	Groesbeek								
6	1846	Gramser	Helena	v.	1846	Groesbeek								
7	1846	Gramser	Antoon	m.	1846	Groesbeek								

Johannes en Maria krijgen zeven kinderen, die allemaal in Groesbeek ter wereld komen. De eerste vier kinderen worden niet ouder dan twee maanden. Het gaat dan om Antonia (1831), Antoon (1832), Lambert (1833) en Antoon (1834). Hierna volgen Helena (1836), Antoon (1840) en Johannes. Zoals uit het bevolkingsregister blijkt heeft Helena het ouderlijke huis in 1860 al verlaten. Ze is in 1857 getrouwd met Antoon Janssen, bezembinder uit Groesbeek, en krijgt samen met hem elf kinderen. Helena overlijdt in 1915 in Groesbeek. Ze is dan 79 jaar. Haar man Antoon is al dertien jaar eerder gestorven.

Antoon Gramser (1840) vertrekt in maart 1870 naar Echt in Limburg. In oktober 1873 komt hij terug naar Groesbeek en trekt hij voor twee weken in bij het gezin van zijn zus Helena. Hierna vertrekt hij naar den Haag, waar hij als huisknecht gaat werken. Daar ontmoet hij Anna Juliana Lüdke, die 12 jaar jonger is. Met haar trouwt hij op 31 maart 1880 in den Haag. Anna Juliana is de dochter van een schoenmaker uit Paprotsch, een plaatsje in het groothertogdom Posen (Poznan) dat destijds tot Pruisen behoorde. Tegenwoordig is het Pools gebied. Antoon en Anna Juliana verhuizen eind 1880 naar Groesbeek. Het echtpaar blijft kinderloos. Anna Juliana overlijdt in 1916. Ze is dan 65 jaar. Antoon sterft drie jaar later, bijna 79 jaar oud.

Johannes Gramser, het jongste kind van Johannes en Maria, wordt geboren op 1 juni 1843. Zijn geboorteakte is op de volgende bladzijde afgebeeld.

Vader Johannes Gramser overlijdt op 16 mei 1859 in Groesbeek op 52-jarige leeftijd. Zijn vrouw, Maria Böhmer, blaast haar laatste adem uit op 17 september 1863. Zij is dan 59 jaar.

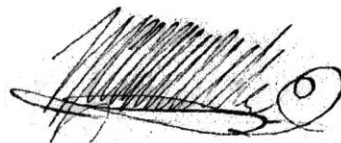
Het jaar achttien honderd drie en veertig, den *zweiten Junij*
 is voor ons *Ambtenaar van den Burgerlijken Stand* van de Gemeente *Groenbeek*
 Provincie Gelderland, verschenen *Jacobus van Gerven* *beroep*
vroedvrouw oud *achten veertig* jaren, wonende te
Groenbeek ; dewelke ons heeft verklaard, dat op *ten zeksten*
Junij , ten *elf* ure des *avonds*
 te *Groenbeek* is geboren een Kind van het manlyk geslacht van
Jan Gramser, *beroep* *Bezemkinder* en van
Maria Bömer, *Bezemkinder*, wonende te *Groenbeek*
 en aan welk Kind heeft verklaard des voornaam te geven van *Johannes*

De gezegde verklaring geschiedt in tegenwoordigheid van *Peter Kollers*
beroep *tuinman* , wonende te *Groenbeek*
 oud *zes en dertig* jaren en van *Simeon Kollers* *beroep*
Nettelwaer , wonende te *Groenbeek* , oud
twee en dertig jaren.

Na gedane voorlezing van de tegenwoordige Geboorte-Akte aan de deklarant
 en aan de getuigen, welke getekend hebben met ons
J. van Gerven

P. Kollers
S. Kollers

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

8^e Generatie: JOHANNES GRAMSER & WILHELMINA JANSSEN

Johannes, de jongste zoon van Johannes Gramser en Maria Böhmer, trouwt op 8 april 1863 in Groesbeek met Wilhelmina Janssen uit diezelfde plaats. Zij is de dochter van Jan Janssen uit Groesbeek en Theodora Kersten, die oorspronkelijk uit Dordrecht komt. Wilhelmina komt uit een gezin van twaalf kinderen. Haar oudste broer Antoon is getrouwd met Helena Gramser, de zus van Johannes. De huwelijksakte van Johannes en Wilhelmina is hieronder afgebeeld.

N°. 2.
Het jaar achttien honderd drie en zestig, den achtsten April
zijn voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand
der Gemeente Groesbeek, Provincie Gelderland, in het Gemeentehuis, in
tegenwoordigheid van 1°. Johannes Hendricus ten
Wong kinder bruyg, oud drie en twintig jaren, wonende
te Bravestein, die gezegd heeft te zijn kennis
de bruid; 2°. Hermanus Beukens, van
kinder bruyg Amid, oud vier en twintig jaren, wonende
te Groesbeek, die gezegd heeft te zijn kennis
de bruidegom; 3°. Howder van der Stoep, kint
smoermer, oud vijf en twintig jaren, wonende
te Groesbeek, die gezegd heeft te zijn kennis
de bruid; 4°. Antoon Stijfsma, kint
smoermer, oud acht en vijftig jaren, wonende
te Groesbeek, die gezegd heeft te zijn kennis
de bruidegom;

verschenen: ter eene Johannes Gramser
arbeider
oud negentien jaren, wonende te Groesbeek, minster-
jarige zoon van Jan Gramser, overleden
en van Maria Böhmer, arbeider, wonend-
de Groesbeek
en ter andere zijde Wilhelmina Janssen,
arbeider
oud twintig jaren, wonende te Groesbeek, minster-
jarige dochter van Jan Janssen kint
en van Theodora Kersten, kinder bruyg
wonnende te Groesbeek
die ons verzocht hebben tot het voltrekken van hun voorgenomen huwelijk
over te gaan, daartoe aan ons ter hand stellende: 1°. de akte van geboorte
van den bruidegom voornoemd, waaruit blijkt, dat hij geboren is den eer-
sten Januari een duizend acht honderd drie
en twintig te Groesbeek; 2°. de akte
van geboorte van de bruid voornoemd, waaruit blijkt, dat zij geboren is
den vijfden November een duizend acht
honderd acht en dertig te Groesbeek.

Blad
2. Wong van volcoming aan de N^o.
binnale, militie door den Bruidegom.
4. De deedacte van de vader des bruide-
gom.
De moeder des bruidegom en de ouders
des bruid hier tegenwoordig, verklaren
hunne toestemming tot het huwelijk
te verklaren.
Gelst dat de huwelijks afhandelingen
alhier onverhindert hebben plaats gehad.

Eindelijk nadat én bruidegom én bruid, aan ons, in tegenwoordigheid der
bovenvermelde getuigen, hadden verklaard dat zij elkander aannemen
tot echtgenooten, en dat zij getrouwelijk al de pligten zullen vervullen,
welke door de wet aan den Huwelijken Staat verbonden zijn, hebben wij
Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, in naam der wet verklaard, dat

Johannes Gramser, jongman, en
Wilhelmina Janssen, jongedochter

door den echt zijn verenigd.

Van al hetwelk wij deze akte hebben opgemaakt, welke wij, na gedane
voorzetting, met hen hebben getekend, verklarende de
Bruid, de moeder des bruidegom en de
ouders des bruid, uit hoofde van onvoorzien-
heid in de Schriftkund niet te kunnen tek-
nen.

J. Gramser
H. Beukens
W. van der Stoep
A. Stijfsma

De Ambtenaar voornoemd,

W. Janssen

Het bruidspaar trekt in bij Maria Böhmer, de moeder van Johannes, die enkele maanden later overlijdt. Vlak hiervoor op 11 augustus 1863 is het eerste kind van Johannes en Wilhelmina geboren. Hij krijgt evenals zijn vader en opa de naam Johannes.

Hierna volgen nog Theodorus (1866), Antoon (1868), Willem (1871), Leonard (1873), Johanna (1875) en Jacobus (1878). De eerste vier kinderen worden in Groesbeek geboren en de laatste drie in Siebengewald, waar het gezin zich in januari 1874 vestigt.

Siebengewald bestond indertijd uit de kom Siebengewald en de buurtschappen Kreeftenheide, Grote en Kleine Horst, Koekoek, Flieraij, Vrij, de Grenzen en de Belt. Uit de dat jaar gehouden volkstelling blijkt dat er in 1879 honderd zestig woningen in Siebengewald stonden en dat er 813 mensen woonden.

Het is bekend dat veel inwoners van Siebengewald voorouders uit Groesbeek hebben. Tussen 1865 en 1900 hebben verscheidene families zich vanuit Groesbeek in Siebengewald gevestigd, wat tot op de dag van vandaag te merken is aan Groesbeekse accenten in het

Siebungewaldse dialect. De Groesbekers zoeken als dagloner werk in de omgeving en vestigen er kleine keuterboerderijen. Ze gebruiken de heidevelden om er bezems te maken en met strikken en klemmen vangen ze hazen en konijnen. De Groesbekers brengen ook het gebruik van bijnamen mee naar Siebungewald. Het gebruik van die namen komt goed van pas bij het smokkelen van goederen over de Duits-Nederlandse grens. Tijdens het smokkelwerk bediende men zich vaak van die bijnamen om elkaar te waarschuwen als er douaniers in aantocht waren. Desondanks werden er heel wat mensen uit Siebungewald betrappt op smokkelen. Het Brabants Archief in den Bosch beschikt over de strafvonnissen van de rechtbank in die plaats gedurende de periode 1811-1930. Zoeken op Siebungewald levert 676 resultaten op.

De familie Gramser is met 86 hits vertegenwoordigd. De vonnissen waarbij een Gramser betrokken is strekken zich uit over de jaren 1879 tot en met 1929. Uitschieters zijn de jaren 1916 en 1917, waarin er resp. 18 en 14 keer een lid van deze familie in het beklaagdenbankje zit. In 5 van deze 32 gevallen volgt er vrijspraak. In 24 van de overige 27 gevallen vindt er een veroordeling wegens (een poging tot) smokkelen plaats. Het smokkelen was tijdens de eerste wereldoorlog een volkssport geworden. Nederland had vanwege het behoud van haar neutrale positie tijdens die oorlog maatregelen genomen, die het personenverkeer tussen ons land en de ons omringende landen moest beperken. Ook gold er een uitvoerverbod voor levensmiddelen en brandstoffen. Zaken die Duitsland hard nodig had en waarvoor grof geld betaald werd. Ondanks het uitvoerverbod verdwenen meteen na het begin van de oorlog grote hoeveelheden meel, tabak, rijst, spek, benzine, margarine, worst, brood, kaas, vetten, zeep en terpentijn naar onze oosterburen. Alleen al in Brabant werden tijdens de oorlogsjaren 1914 tot en met 1918 ruim 25.000 vonnissen wegens smokkelen uitgesproken.

Bij de veroordeelde Gramsers gedurende de jaren 1879 tot en met 1930 gaat het in totaal om 23 verschillende personen. Koplopers met elk 9 veroordelingen zijn Leonard, geboren op 22 mei 1873 en Willemina Gramser, geboren op 12 februari 1897. Leonard is het vijfde kind van Johannes Gramser en Wilhelmina Janssen. Willemina is het oudste kind van Leonard.

Sommige familieleden hadden last van een kort lontje en losse handjes. Zo wordt Jacobus, geboren op 26 juli 1878, twee keer veroordeeld wegens mishandeling. De eerste keer wegens mishandeling van veldwachter van den Hove. Hiervoor moet hij van 22 december 1898 tot 5 januari 1899 “brommen” in de gevangenis van den Bosch. De tweede keer heeft hij 2 dorpsgenoten mishandeld. Hiervoor krijgt hij 1 maand gevangenisstraf, die hij van 14 april 1903 tot 14 mei 1903 doorbrengt. Wederom in de gevangenis van den Bosch.

Ook Johanna, geboren op 21 november 1875, wordt schuldig bevonden aan mishandeling. Zij is de enige zuster van Jacobus. Op 29 augustus 1906 mishandelt zij Gertruda Hendriks, de vrouw van Johannes Schrievers, door haar bij de keel te grijpen, hardhandig tegen de muur te duwen en haar hoofd een aantal keren op een tafel te slaan. De volgende dag zoekt ze Gertruda weer op om haar met een klomp in het gezicht te slaan. Ze wordt hiervoor veroordeeld tot een boete van 10 gulden of 20 dagen gevangenis.

Nog bonter maakt Theodor het. Hij is een zoon van Johannes, de oudste broer van Jacobus en Johanna. Op 5 juni 1922 is hij samen met zijn vriend Jan Lauf betrokken bij een ernstige mishandeling waarbij het slachtoffer, de heer Hindenburg, een oog verliest. Het Limburgsch Dagblad doet in zijn editie van 25 september 1922 uitgebreid verslag van de rechtbankzitting in Den Bosch. Het bewuste artikel is op de volgende bladzijde afgebeeld. Beiden worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 1,5 jaar. Ze tekenen allebei beroep aan tegen dit vonnis. Ze vinden de straf te zwaar en het slachtoffer is naar hun mening al voldoende gecompenseerd door de 2000 mark, die de moeder van Theodor aan hem heeft betaald. De president van het gerechtshof wijst hen er op dat een luttel bedrag aan marken nooit het leed kan goedmaken dat de heer Hindenburg is aangedaan. Het gerechtshof in den Bosch handhaaft de eerder door de rechtbank uitgesproken straffen van 1,5 jaar. Theodor zat al vanaf

8 juni 1922 onafgebroken in voorarrest in de gevangenis van den Bosch. Op 17 april 1923 wordt hij overgebracht naar de strafgevangenis van Rotterdam, waar hij de rest van zijn straf uitzit. Op vijf december 1923 komt hij weer vrij.

Rechtzaken.

BOSSCHE RECHTBANK.

„HET OOG IS BLIND.....”

In Siebengewald was 't op 5 Juni l.l. vogelschieten geweest voor de vereeniging „Ons Genoegen” De „commandant” van de vereeniging deed echter dien dag den mooien en gemoedelijken naam van het gilde geen eer aan. Deze, J. L., en zijn vriend Th. G. hadden goed gedronken en zaten samen 's avonds in een café. Maar 't is daar niet pluis! Volgens den wachmeester der maréchaussée is het er een verzamelpaats van stroopers en smokkeelaars. Trouwens de namen der beklagden zijn aan de rechtbank niet vreemd; ze kwamen in den tijd van den oorlog telkens voor bij smokkelaffaires.

De „commandant” nu droeg een oude geroeste cavaleriesabel. Zeker het teeken zijner „waardigheid”.

Voorbij dat café gingen eenige rustige wandelaars in de richting van de Duitsche grens.

't Waren E. Hindenburg en diens vrouw, die nog op 20 meter afstand gevolgd werden door hunne dochter Maria Hindenburg, die in gezelschap was van H. Korstanje, commies bij de belastingen. Deze commies heeft vroeger beklagde J. L. aangehouden wegens smokkelarij. Toen het paar nabij het café gekomen was hoorde men beklagde L. zeggen: „Daar is hij”.

De twee zijn toen op den commies aangevallen en sloegen hem met de vuisten. Het meisje schrok en vroeg: „Wat wilt U? Wij kennen u niet eens”. Tegelijk schreeuwde ze om hulp. Vader en moeder Hindenburg hoorden het, keken om en schoten toe. Ook Hindenburg werd met vuisten geslagen en erger nog, hij werd aangevallen met de sabel, die in den strijd die volgde in stukken geraakte. De vrouw weerde zich dapper en trachtte den man aan de woeste kerels te ontzetten, doch het mocht haar niet gelukken. Ook de vrouwen werden mishandeld. Tot zoover behield Hindenburg het bewustzijn, doch toen werd hem met de punt van den sabel in het linkeroog gestoken en verloor hij de tegenwoordigheid van geest. De ongelukkige plofte op den grond neer. Beklaagde G. heeft toen een steen genomen en dreigend gezegd: „Ga heen of ik gooi je met dezen steen dood.” Beide beklagden hebben daarna den weerloozen Hindenburg in een sloot geworpen en hem opnieuw mishandeld.

Dr. Jules Trompetter, oogarts te Kleef, heeft het slachtoffer hulp verleend en verscheen voor de Bossche rechtbank als getuige deskundige. Het licht is uit het oog en het zal wel niet meer herstellen.

Ook Hindenburg werd als getuige voorgeleid.

In deerniswaardigen toestand, strompelend en bevend sukkelde de anders nog krachtige man naar de plaats der getuigen.

„Het oog is blind.....” klaagde de ongelukkige.

De doodsche stilte welke in de rechtzaal heerschte was het bewijs, dat ieder der talrijke aanwezigen onder den indruk kwam van de droeve klacht van den armen man.

„Daar staat nu jullie slachtoffer” zeide de president, Jhr. mr. van Nispen tot Sevenaer, tot de beklagden.

Doch dezen toonden zich vrij onverschillig en beriepen zich op dronkenschap.

Na een uitvoerig getuigenverhoor was het woord aan het O. M. De Officier wees er op, dat door de rechtbank alles in den breede werd ontsponnen en dat ook door hem niet alleen „mishandeling met zwaar lichamelijk letsel” was ten laste gelegd als te samen hebbende gepleegd, doch voor ieder afzonderlijk ook „mishandeling” omdat de schurken de verdiende straf maar niet zouden ontgaan.

Waarschijnlijk zal Hindenburg nimmer zijn oog genezen en nooit zal de ongelukkige zijn werk nog behoorlijk kunnen verrichten. Beklaagden doen maar alsof ze van toeten noch blazen weten en be-roepen zich op dronkenschap. Doch dat gaat niet. Tegen dergelijke menschen moet strenger worden opgetreden, dan tegen die voor den strafrechter berouw toonen. Beklaagden hebben zich als beesten aangesteld en verdienen de elementie der rechtbank niet. Een zoo schandalig misdrijf komt zelden voor en vergt zware straf.

De eisch luidde voor ieder der beklagden 1 jaar en 6 maanden gevangenisstraf, met onmiddellijke gevangenneming van den beklagde L. (G. was reeds gedetineerd).

De rechtbank ging in de raadskamer en gelastte daarna overeenkomstig den eisch van het O. M. gevangenneming van beklagde L.

Als verdediger was aanwezig Jhr. Mr. van Nispen tot Sevenaer.

Pleiter had de dagvaarding feitelijk en theoretisch onderzocht doch géén lichtpunt ge-vor.

Kerels die zich zóó aanstellen moeten de straf maar ondergaan die hen toekomt.

„Méér heb ik er niet over te zeggen”, besloot pleiter.

De uitspraak werd bepaald op 28 Sept. a.s.

De moeder van beklagde G. heeft aan Hindenburg 2000 Mark gegeven om iets tot schadevergoeding bij te dragen.

Johannes (1863), de vader van Theodor, is het eerste kind uit het huwelijk van Johannes Gramser en Wilhelmina Janssen. Johannes trouwt in 1887 met Maria Kersten uit Groesbeek. Ze krijgen samen acht kinderen. Johannes overlijdt in 1939 op 76-jarige leeftijd. Zijn vrouw Maria is hem negen jaar eerder overgegaan.

Theodorus (1866), het tweede kind, wordt niet ouder dan 14 jaar. Antoon (1868), der Dritte im Bunde, trouwt eerst met Maria Hendrix uit Groesbeek. Maria overlijdt in 1905 op 36-jarige leeftijd. Hierna hertrouwt Antoon met Wilhelmina Schaap uit Groesbeek. Met haar krijgt hij zes kinderen. Antoon sterft in 1944 op 75-jarige leeftijd.

De vierde zoon, Willem (1871), stapt in het huwelijksbootje met Gerarda Josepha Peters uit Siebengewald. Ze zetten samen 13 kinderen op de wereld. Willem overlijdt eind 1940. Hij is

dan 69 jaar. Zijn vrouw Gerarda Josepha blaast op 4 september 1943 haar laatste adem uit. Ze is dan 73 jaar. Een van hun kinderen, Jacques (1911-1981), geniet in de jaren 30 van de vorige eeuw enige landelijke bekendheid als stayer. Jacques (zie foto hiernaast) debuteert op 23 november 1935 achter de motor in het Antwerpse sportpaleis. Hij is dan al houder van het officiële werelduurrecord achter kleine motoren en hem wordt een grote

toekomst als stayer toegedicht. Tijdens zijn debuut laat hij een goede indruk achter. Zo goed, dat hij meteen weer gecontracteerd wordt voor het volgende sportgala op 7 december 1935. Hij neemt het dan op tegen Dictus uit België, de Nederlander Wals, de Fransman Brossy en de Duitser Gilgen. Onderstaand artikel uit de Nieuwe Tilburgsche Courant van 9 december 1935 bevat een uitgebreid verslag van deze wedstrijd over twee manches, waarbij Jacques uiteindelijk een tweede plek achter de Fransman Brossy weet te bemachtigen.

Wielrennen.

SPORTPALEIS ANTWERPEN.

Jeurig stayersdebuut van Gramser. — Zeldzaam hardnekkige kamp in tandemrace. — J. v. Egmond tweede in den sprint. — Wals te Antwerpen volkomen uit vorm.

De vorige week is er in dit blad, en met reden, met een zeker enthousiasme gewaagd van het optreden van den stayer v. Hoek in zijn nieuwe „stiel“. Het toeval wil, dat ten tweeden male in zoo korten tijd de aandacht gevraagd mag worden voor een Nederlandschen nieuweling in het toch heusch wel moeilijke demi-fond vak. Wat het Eindhovensche rennertje Gramser nl., dien men zich hier wel herinneren zal uit de wedstrijden op de banen in de eigen stad en in de omgeving Za, terdag jl. in het Sportpaleis te Antwerpen, tegen Brossy, Gilgen, Wals en Dictus, heeft laten zien getuigde op bijzondere wijze van den aperten aanleg, die dit lichtgewicht onder de Brabantse renners voor het stayeren heeft.

Gramser heeft het in zijn eerste optreden tegen mannen met bekende namen als waarover hij bij zijn debuut — voortien geleiden eveneens in het Sportpaleis — zeventiend, niet gemakkelijk gehad. En voor de beoordeeling van den renner was het maar goed, dat Gramser door zijn tegenstander Brossy, Gilgen en Dictus — Wals was zoo hopeloos uit vorm, dat hij geen oogenblik een tegenstander in den waren zin van het woord was — het vuur zoo na aan de scheuten geleegd werd. Gramser's vuurproef is een zware geworden. Een vuurproef welke hij met glans doorstond. En wij saazelen niet rondtuit te verklaren in Gramser een buitengewone aanwinst te zien voor de Nederlandsche stayerswereld.

Wij kunnen niet beter doen dan U het verloop van den wedstrijd weer te geven. In de eerste manche — de wedstrijd ging over 2 manches van een half uur elk — was de volgorde aan den start: Dictus, Wals, Gramser, Gilgen en Brossy. Door Gilgen in den rug aangevallen is Gramser verplicht reeds enkele seconden na den aanvang zijn landgenoot Wals te attackeeren. Reeds deze eerste jump is van goed gehalte, zoodat Gramser inderdaad Wals voor bij stuift, maar dan even lossen moet, hetgeen trouwens ook met Wals het geval was. Gilgen kan van de gevolgen van het duel Gramser-Wals alleen profiteren — door Wals naar de 4e plaats te verdringen. Gramser is voor hem onbereikbaar, de Eindhovenaar heeft het zelfs gewaagd, onmiddellijk na het hervinden van het contact met zijn motor, op den kopman, op Dictus af te gaan.

Dit is echter te veel voor de eerste twee minuten. Als Gramser boven Dictus gekomen is, heeft deze zoo'n antwoord in de beenen, dat Gramser ten tweede male komt te „zwenmen“. Maar wederom herstelt Gramser zich weer zoo vlug, dat de renner achter hem — de Zwitser Gilgen, zijn aandel in het goede werk van Dictus niet kan komen opeischen. Dit blijft later nog eens en dan begint er een aardig spel.

In de klem.

De wedstrijd is pas vijf minuten oud en de deelnemers hebben het doordat Gramser niet voor het eerste gat gevangen kan worden. Bovendien gaat het er voor Dictus met dien razend-snel Gramser achter zich uiterst gevaarlijk uitzien en dat schijnt niet precies in de lijn te liggen van de bedoelingen achter deze stayer-race. Dictus is nu eenmaal een Antwerpenaar en misleiden dat het daarom was, dat Brossy door zijn mahier van rijden in de klem ging spelen van Dictus. Brossy nl. ging voor Dictus liggen en als Gramser ten aanval kwam tigen liep Dictus een beetje omhoog zonder aanstalten te maken Brossy te passeeren maar... tevens Gramser voor de onmogelijkheid stellende er thans door te komen. Het was voor den Eindhovenaar om er den moed bij te verliezen, zoodat hij na elken goeden aanval te kijken kwam op de twee ruggen van die voor hem lagen, van Brossy en van Dictus, bijna naast elkaar. Dan passeeren had beteekend een zijner tegenstanders overhoop te rijden.

Met dat al beheerschte Gramser de race. Door zijn menigvuldig aanvallen kon het duidelijk worden, dat hij meer in zijn mars had dan Dictus, die op bijna laakbare wijze verschoond bleef van waarschuwingen 't te hoog rijden te staken en die ondanks de eenvoudigheid van het spel, dat hij speelde, in zeer groote moeilijkheden kwam om het tempo, dat door Gramser steeds hooger opgevoerd werd. Het was niet meer Gramser die in de klem zat, het was Dictus die door Gramser danig in het nauw gedreven werd.

Voor Gramser was het jammer, dat Brossy eerst vlak voor het einde besloot te gaan probeeren zijn eigen positie te verbeteren. In een oogwenk lag Brossy ver voor Dictus, wien de angst, dat Gramser thans in zijn nabijheid kon komen, vleugelen gaf. Een prachtig slot werd het tusschen de drie hoofdrolspelers tusschen Brossy, Dictus en Gramser. Brossy moest Gramser halen en Gramser Dictus. Brossy gaf het uiterste doeh won geen meter op Gramser, die echter op zijn beurt zijn achterstand op Dictus met groote happen opslokte. Van 80 meter achter Dictus kwam Gramser in de eerste manche tot naast Dictus, die als er nog twee ronden te rijden zouden zijn geweest, onroepelijk had moeten buigen voor den Brabantsechen nieuweling.

Hoe hard het ging? Door het voortdurend opjagen van Gramser reden hij en Dictus in een half uur 33.875 km. bij elkaar, d.i. slechts 115 meter onder het baanrecord dat op naam staat van den wereldkampioen Laquehay.

Gramser's stijl.

In de tweede manche ging het slechts een tikje kalmer. Ook nu weer speelde Wals geen rol en liet zich de ene „lap“ na de andere geven. Gramser die ook in deze manche op de 3e plaats gestart was, achter Brossy en Gilgen beperkte zich ertoe slechts Gilgen te demonteeren en handhaafde voor het overige zijn 2e plaats zonder merkbare

inspanning. Het zou interessanter geweest zijn indien gangmaker v. d. Bosch zijn pou-lain ook ten aanval geleid had op Brossy; het zouden de spannendste ronden van den wedstrijd geworden zijn. Omdat de tweede manche wat kalmer ver-chie kon een rustige vergelijking tusschen de deelnemers de overtuiging brengen, dat Gramser naast Brossy het sierlijkst zijn motor volgde en in ieder geval in een stijl, welke niet veel verbetering meer behoeft.

Ook de andere nummers van den avond verdenden het aftenwoord dat zij bij de toeschouwers vekten. Ronse was in een tandem-course over 50 km. een zeer groot rijder die het baanrecord met meer dan 19 sec. als hij nu deed, had kunnen verbeteren indien hij tandems gehad had van nog beter kwaliteit. Wat Loncke, die met Belissier en Buysse Ronse's concurrenten waren in deze race tekort kwam bij Ronse vulde hij aan door een enorme dosis vechtlust en van tijd tot tijd met prachtige sprongen. Eigenlijk had zelfs Loncke behooren te winnen. Ronse was in een verbeten eind rush der twee laatste ronden in hooge mate onopstorf tegen Loncke, dien hij als zijn mederijder in den sprint wist. Ronse drong Loncke tien meter voor de finish op het cement waarna de jury het troetelkind Ronse bovendien ook nog hielp door den met een half wiel als eerste aan de finish gekomen Loncke de zoge te ontnemen en deze aan Ronse toe te kennen.

Voor Belissier was het tumult in dezen tandemwedstrijd te zwaar geweest en Buysse was wat stiefmoederlijk beedeeld, in vergelijking met zijn rivalen, met tandems van groot formaat. Als Buysse zelf in de laatste vijf ronden nog de beschikking had gehad over twee goede tandemparen, zou ook Buysse een woordje meegesproken hebben in den eindrush, die thans zoo'n venijnig duel met een tikje te veel hartstocht werd.

v. Hout in vorm.

Als derde verneldenswaardige scho-el van het menu diende de achtervolging v. Hout-Schotman. Schotman had tegen v. Hout in dezen vorm geen schijn van kans. Jan van Hout haalde zijn landgenoot na 4490 meter in in een gemiddelde snelheid, die, omgerekend over den vollen afstand van 5 km., een ver-zee-ijking zou beeeekend hebben van 6 min 11 sec 6 min. 23 sec., tijden, die slechts door ex-cu-klasse achtervolgers in uitsmuntendigen vorm bereikt kunnen worden.

De sprints waren vrij onbeduidend. Jac. v. Egmond hebben wij vaak beter gezien, tegen tegenstanders van voornamer kaliber nog wel dan hij dezen avond had. De lange werkloosheid heeft den Nederlandschen prof-kampioen geen goed gedaan. Voor Wals hebben wij in dit opzicht geen excuus. Als Wals ziek was, had hij beter gedaan thuis te zijn gebleven. En als hij niet ziek was dan was het toch minstens zijn plicht geweest tegenover dit volle huis althans iets van zijn kunnen te toonen. Veertien ronden achterstand zijn een beetje bar als er daarbij nog blijkt, dat de man, die op deze manier afgestraft wordt, zoo lusteloos op zijn fiets zit.... Wals heeft te Antwerpen heel wat goed te maken.

De uitslagen.

De uitslagen waren:
Individueel voor abonné's over 10 km.: 1. Zwartepoorte (Ned.); 2. Deelerq; 3. Geens; 4. Cottleer.

Sprints voor profs. 1e serie: 1. Jac. v. Egmond, tijd over de laatste 200 M. 13 sec. 2. Kaufmann; 2e serie: 1. Huybrechts, 13 sec., 2. Lenté; 3e serie: 1. Kaufmann, 12.8 sec., 2. Lenté; 4e serie: 1. Huybrechts, 12.4 sec., 2. J. v. Egmond; 5e serie: 1. J. v. Egmond, 13 sec.; 2. Lenté; 6e serie: 1. Huybrechts, 12.8 sec., 2. Kaufmann.

Totaaluitslag: 1. Huybrechts 3 p.; 2. v. Egmond 4 p.; 3. Kaufmann 5 p.; 4. Lenté 6 p.

Handicaprace over 1 km.: 1. Huybrechts (scratch); 2. J. v. Egmond, 20 M.; 3. Lenté 60 M.; 4. Kaufmann 40 M.

Achtervolging over max. 5 km.: Jan v. Hout haalt Schotman in na 4490 M. in den tijd van 5 min. 44 sec.

Wedstrijd achter motoren over 2 manches van 1/2 uur elk. 1e manche: 1. Dictus afgeleide afstand 33.875 km.; 2. Gramser op 1 lengte; 3. Brossy op 75 M.; 4. Gilgen op 240 M.; 5. Wals op 8 ronden.

2e manche: 1. Brossy, afgeleide afstand 33.200 km.; 2. Gramser op 80 M.; 3. Dictus op 150 M.; 4. Gilgen op 1 ronde en 190 M.; 5. Wals op 6 ronden en 160 M.

Totaaluitslag: 1. Brossy 7 p.; 2. Gramser 7 p.; 3. Dictus 7 p.; 4. Gilgen 15 p.; 5. Wals 19 p.

Wedstrijd achter tandems over 50 km.: 1. Ronse 55 min. 19.8 sec. (nieuw baanrecord); 2. Loncke (dead heat); 3. Buysse op 50 M.; 4. Pelissier op 4 ronden en 100 M. van Br.

Na dit succes raakt Jacques tijdelijk in een ernstige vormcrisis. Begin 1938 maakt hij zijn come-back met een grandioze overwinning in het sportpaleis van Antwerpen. Hij laat drie Belgen volstrekt kansloos. In die koers haalt hij snelheden tegen de zeventig in 't uur.

Eind van de dertiger jaren valt er met het stayeren geen droog brood meer te verdienen. Er worden nauwelijks nog wedstrijden georganiseerd en de startgelden houden ook niet over. Eind 1939 besluit Jacques dan ook te stoppen met het fietsen achter de motor en zich helemaal toe te leggen op zijn inmiddels goed lopende fietsenzaak. Met die zaak op nr. 8 van de Sint Antoniusstraat in Eindhoven was hij al in 1937 begonnen. Wim van Est is een van de bekendste wielrenners, die zijn fiets door Jacques laat repareren. De zaak (vlakbij het stadion van PSV) bestaat nog steeds. Eerst is het zijn zoon Frans en vervolgens zijn kleinzoon Carlo, die de zaak overneemt.

Jacques is ook de oom van een andere wielierlegende uit de Gramser-dynastie, Wim (Willy) Gramser (1935-2008). Jacques haalt Wim en Jaap Kersten, die andere bekende coureur uit

Siebengewald, over om bij Wielerclub het Zuiden in Eindhoven te gaan fietsen. Dat is anno 1951. Wim maakt in de jaren vijftig furore met een aantal belangrijke zeges, zoals de Ronde van Limburg. Deze eendaagse koers wint hij in 1957. Eerder had hij al de meerdaagse koers Fleche du Sud gewonnen. Deze Luxemburgse koers was in 1951 en 1953 gewonnen door Charly Gaul, de Tour-winnaar van 1958. In 1954 schrijft Wim Gramser deze wedstrijd bij op zijn palmares. In 1958 tekent hij een contract bij het Limburgse profteam Eroba. Hij wint de B-editie van de Ronde van Vlaanderen. Aan deze editie doen de renners mee, die niet bij een grote profploeg onder contract staan. Die prestatie levert hem een plek op in de Nederlandse wielerploeg voor de Ronde van Spanje in 1958. Behalve Wim heeft ploegleider Kees Pellenaars ook dorpsgenoot Jaap Kersten geselecteerd. Andere ploegleden zijn o.a. Ab Geldermans, Wim van Est

en Daan de Groot. Die laatste bemachtigt tijdens de zesde etappe van Tarragona naar Valencia de leiderstrui. Hij behoudt drie dagen de eerste positie, maar in de rit van Toledo naar Madrid van donderdag 8 mei 1958 zakt hij volledig door het ijs. Tijdens die negende etappe wordt hij bevangen door de hitte en eisen zijn inspanningen om de eerste plaats te verdedigen hun tol.

Hij stapt af en staakt definitief de strijd. Ook Wim Gramser geeft diezelfde dag de pijp aan Maarten. Hij was de slechts geklasseerde Nederlander op bijna twee uur achterstand van de klassementsleider. Anders dan Jaap Kersten kon Wim maar moeilijk wennen aan het profmilieu. In 1960 beëindigt hij zijn wielercarrière. Hij behoort hiermee tot een lange lijst van Limburgse wielrenners die ondanks een respectabele erelijst bij de amateurs geen "blijvers" bij de profs zijn geworden.

Leonard (1873), de vijfde zoon van Johannes Gramser en Wilhelmina Janssen, trouwt in 1895 met Johanna Kersten. Zij zetten negen kinderen op de wereld. Leonard overlijdt in 1956 op 82-jarige leeftijd. Johanna, zijn vrouw, is hem in 1951 al voorgedaan. Ze werd 77.

Het zesde kind, Johanna (1875), is de enige dochter van Johannes Gramser en Wilhelmina Janssen. Zij trouwt in 1892 met Jan Kersten. Jan is de broer van Johanna Kersten, die met Leonard is getrouwd. Johanna en Jan krijgen negen nakomelingen. Johanna overlijdt in 1945. Ze is dan 69 jaar.

Jacobus, het jongste kind, is geboren in Siebengewald op 26 juli 1878. Zijn geboorteakte is hieronder weergegeven.

Nr. 26 In het jaar achttien honderd acht en zeventig, den zesentwintigsten
juli is voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand
der gemeente Beugen, verschenen Jan Gramser van beroep begambinder
oud veertig jaren, wonende te Siebengewald dewelke
ons heeft aangegeven, dat op gisteren
te zes ure des avonds te Siebengewald is geboren een kind van
het mannelijk geslacht uit hem declarant en uit
Wilhelmina Janssen zijne echtgenoot
acht en dertig jaren sonder beroep
te geven van Jacobus
De gezegde verklaring geschiedt in tegenwoordigheid van Johannes Jacobus Dorsje van beroep Koster
oud negentien jaren, wonende te Beugen, en
van Anton Kistjan van beroep Stimmerman
oud zes en dertig jaren, wonende te Beugen
Na gedane voorlezing van de tegenwoordige Geboorte-Akte aan den declarant en
aan de getuigen, den welke met ons hebben getekend
J. Gramser
J. Dorsje
A. Kistjan
De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
A. H. H. H. H.

Zijn vader Johannes overlijdt op 5 juli 1909 op 66-jarige leeftijd. Wilhelmina Janssen, de vrouw van Johannes, wordt 76 jaar. Zij sterft op 11 mei 1915.

Jacobus Gramser, het jongste kind van Johannes Gramser en Wilhelmina Janssen, trouwt op 15 april 1901 met Jacoba Hendriks. Beiden zijn geboren en getogen in Siebengewald. Hun huwelijksakte is hieronder afgebeeld.

[illegible]

31

SIEBENGWALD.—Donderdagmiddag ontstond er brand in de woning van Jac. Gramser alhier en spoedig stond het huis in lichte laaie. Een paar kinderen kwamen ernstige brandwonden. Behalve eenige kleeren en wat huisraad werd alles een prooi der vlammen.

Burgerlijke Stand van Afferden.
Aangifte van 1 tot 31 April 1906.
Geboorten 14, als: Gerardus Henricus Jacobs, Joseph Vos te Afferden; Jacobus Theodorus Reintjes, Everhard Johann Heijen; Antoon Kersten, Johannes Bomers, Antonia Kersten, Magaretha Henrica Swertz, Gerhard Pauls, Albertus van Oijen, Antoon Hubert Schoofs, Gerard Jozef Drissen, Johanna Petronella Jenken.
Sterfgevallen 6, als: Peter Johannes Staalman, oud 75 j.; Johannes Roelofs, oud 66 j., wed. van Johanna Beckers; Oscar Bierlich, oud 41 j., echtg. van Elise Mathilde Holland, te Heijen; Regina van den Hoogen, oud 18 j.; Gertrudis Gramser, oud 17 m.; Johannes Wilmsen, oud 20 j. te Siebengewald.

Burgerlijke Standen.
AFFERDEN.
Aangifte van 1 tot 30 September 1906.
Geboorten 4, als: Anna Christina Hermen, te Heijen, Wilhelmina Catharina Agnes Kersjes, te Afferden, Math. Ermers, Jacobus Robijns te Siebengewald.
Sterfgevallen 9, als: Christina Grutters, oud 73 j. echtg. van Gerardus Martens; Johanna Lintzen oud 28 j. echtg. van Wilhelmus Theodorus Boekholt te Heijen; Jacoba van Lin oud 76 j. echtg. van Hendrik Verhofstad; Wilhelmina Derks oud 9 j. dochter van Willem Derks en Anna Catharina Kamps; Peter Johannes Hendrikus Robins oud 7 m., te Afferden; Johannes Drissen oud 2 m.; Antonie Kersten oud 5 m.; Antoon Gramser oud 9 m.; Antonius Theodorus Jacobs oud 2 j. te Siebengewald.

In 1911 overlijdt Antonius (1907). Hij is nog geen vier jaar oud. Op onderstaande foto, die uit de jaren 20 van de vorige eeuw dateert, zijn Jacobus en Jacoba met hun negen overgebleven kinderen te zien.

Gezin Gramser-Hendriks
Bovenste rij v.l.n.r.: Gerard, Jan en Leonard
Middelste rij v.l.n.r.: Gertruda en Johanna
Onderste rij v.l.n.r.: Antonius, Willem, Cobus, Coba, Wilhelmina en Jacobus

Jan, de oudste, wordt geboren op 27 augustus 1901. Op de volgende bladzijde is zijn geboorteakte afgebeeld. Gerard, de tweede zoon, wordt geboren op 10 november 1902. Hij trouwt in augustus 1925 met Wilhelmina Adele Brauers uit het Duitse Goch. Leonard komt op 1 december 1909 ter wereld. Hij treedt in mei 1942 in het huwelijk met Johanna Slegers uit Helmond. Gertruda, geboren op 25 januari 1912, is dan al 12 jaar getrouwd met Hendricus Johannes Cornelissen, die uit Uden komt. Johanna Wilhelmina ziet op 9 november 1913 het levenslicht. Zij trouwt met Gerard Verwijst. Op 31 oktober 1915 wordt Jacobus jr. geboren. Hij trouwt in mei 1943 met Dina Vermeulen uit Zesgehuchten (een dorpje tussen Geldrop en Eindhoven). Wilhelmina, geboren op 11 augustus 1917, stapt in

september 1943 in het huwelijksbootje met Theodorus Martinus Meurs uit Bergen. Antonius wordt geboren op 2 oktober 1919 en het jongste kind, Wilhelmus, komt op 9 februari 1922 ter wereld. Hij trouwt in november 1943 met Maria Antonia Bijnen uit Helmond.

Op dinsdag 19 juni 1928 brandt het huis van Jacobus en Jacoba in Siebengewald voor de tweede keer nagenoeg helemaal af. Nog datzelfde jaar verhuist de hele familie met uitzondering van Jan en Gerard (de twee oudsten) naar Helmond. Jan en Gerard zijn getrouwd en wonen al op zichzelf.

Nr 53

In het jaar negentien honderd en een, den acht en twintigsten
der maand Augustus is voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand
der gemeente BERGEN, Afd. AFFERDEN, Hertogdom Limburg, verschenen:

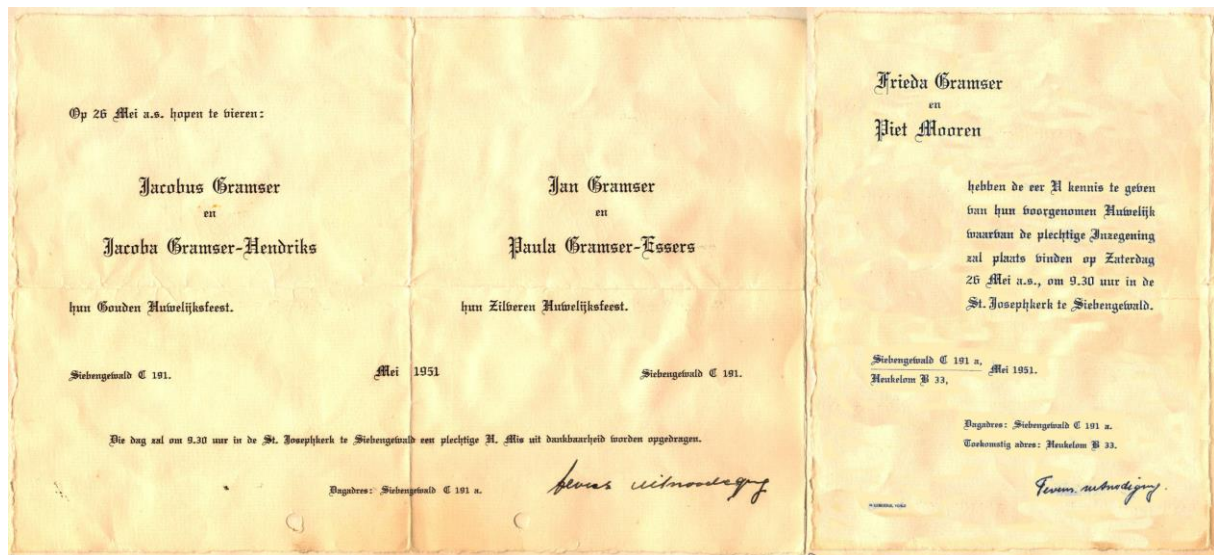
Jacobus Grammer
oud drie en twintig jaren, van beroep koopman
wonende te Siebengewald die verklaarde aangifte te doen, dat zijne
teefstgenooten Jacobus Hendricks ten Ham
hijze
zonde beroep zonne en twintigste wonende te Siebengewald op den
geven en twintigste der maand Augustus negentien
honderd en een, om drie uur des namiddags

_____ bevallen is van een kind van het mann elijk geslacht, aan welk
kind word — gegeven de voornaam van Jan

Deze aangifte is gedaan in tegenwoordigheid van Jan Mathijs
Hammerhof oud vier en zestig jaren, van beroep
veldwachter wonende te Afferden
en Gerardus Hendriks Molmans oud vijf en dertig
jaren, van beroep veldwachter wonende te Afferden

En hebben wij hiervan opgemaakt deze akte, die, na aan den verschenen persoon
en de getuigen te zijn voorgelezen, geteekend is door ons ende getuigen
Den verschenen verklaarde niet te kunnen
Schrijven wegen ongeletterdheid
De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
Hammerhof
G. Molmans J. Cleven

Begin jaren 50 keren Jacobus en Jacoba weer terug naar Siebengewald. Daar vierten ze op 26 mei 1951 hun 50-jarig huwelijksfeest. Hun zoon Jan is diezelfde dag 25 jaar getrouwd met Paula Essers en hun kleindochter Frida trouwt die dag met Piet Mooren uit Heukelom. Hieronder is de aankondiging van die bruiloften afgebeeld.

Helaas maakt Jacobus bij de opruimwerkzaamheden na het feest een flinke smak. Het Limburgsch Dagblad bericht hierover in zijn editie van 1 juni 1951. Zie het artikel op de volgende bladzijde.

Jacobus Gramser sr. overlijdt op 29 januari 1959 in Geldrop. Hij is dan 80 jaar. Zijn vrouw, Jacoba Hendriks, is 5 jaar eerder overleden (16 juli 1954). Ze werd 75 jaar.

10^e Generatie: JAN GRAMSER(N) & PAULA ESS(Z)ERS

Jan, het oudste kind van Jacobus Gramser en Jacoba Hendriks, trouwt op 15 april 1926 met Paula Maria Essers uit het Duitse Goch. Hieronder is een copie van hun trouwboekje afgebeeld.

Heiratsregister Nr. 26 des Jahres 1926 H

Heiratschein.

Vornamen und Familiennamen des Mannes Jan
Gramser

Stand: Holländer
aus Liebenauwald (Holland)
geboren am 27 ten August 1901
in Liebenauwald

Vornamen der Frau: Paula Maria
Essers
geborene Essers
aus Goch
geboren am 13 ten Juli 1904
in Goch

Eheschließung am 15 ten April 1926
in Goch

Goch, am 15 April 1926.
Der Standesbeamte Hoene

Ehemann: Geburtsregister Nr. unbekannt 1901
des Standesamtes Berger

Heiratsfrau: Geburtsregister Nr. 231 1904
des Standesamtes Goch

Staatsangehörigkeit.

Der Ehemann - Seite 4 - besitzt die Staatsangehörigkeit in
Preußen
laut preussischem Staatsgesetz

Goch, den 15 April 1926.
Der Standesbeamte Hoene

Die Trauung

fand statt am _____ 19__

311

Am 15. April 1926 die 12. April
Johannes Gramser et Paula Maria
Essers *post dispensationem super impedimento religionis et ad contrahendum super dispensatione*
cultus matrimonium contraxerunt coram
me in praesentia et testibus Leonard Gramser
et Georg Gramser *fidem*
affert Paula Maria Essers

Jan en Paula krijgen zeven kinderen, die Gramsen als achternaam krijgen. De volgende foto toont het gezin in de jaren 50. Van links naar rechts zie je Inge, Jan, Bieny, Jan, Paula, Mimy, Frida, Paula en Kitty.

In het trouwboekje van Jan en Paula is Jan vermeld als Gramsen, terwijl hij bij zijn geboorte in 1901 als Gramser is geregistreerd. De gemeente Bergen heeft vervolgens bij zowel Jan als zijn kinderen steeds de naam Gramsen aangehouden. Zie onderstaande kopie van zijn persoonskaart. Opvallend is verder dat Paula Maria, de vrouw van Jan, door de gemeente als Eszers in plaats van Essers ingeschreven is.

		1) Vergel. met gebakte (dagt. en parsaf) No. 53A, 22Aug50		2) Gezinsover. 1974	
3) a Gramsen--		4) op 27 Augustus 1901 geb. Bergen I oud/land Siebengewald		6) Kerkel. gez. 7) Beroep (h-o) landarbeider h-fa- brickeer-musicus o+	
b Jan--		5) Nat. Ned			
b) van Jacobus-- an Hendriks, Jacoba--		geb. op 25 Jul 78= te Bergen I geb. op 31 Mrt 79= te Bergen I			
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen Eszers, Paula Maria		11-12) Geboren op 13 Jul 04 = te Goch DI		13) Huwelijk gesloten op 15 Apr 26 = te Goch DI	
14-15-16) Huwelijk ontbonden op door		17) Afgevoerd (dagt. en gem.) op door			
21) Dagt. aangifte oud C 2 - 91		22) Gemeente en adres BERGEN I C 154 Vernumm Nov40 C 191 5Aug41 PB001445 13Sep49 C 191a VERNIEN 15nov55 Bricaweg 4 24okt68 Melingstraat 5		Overleden te Venlo op 30nov74 aktenr 508	

28) EIGEN en STIEFKINDEREN (alleen invullen op kaart GEZINSHOOFD)			
28) Geslachtsnaam en 29) Voornamen	30-31) Geboren	32) Verh. gezinsh.	33-34) Aantekeningen
Gramsen, Pauline Jakobine	op 1 Apr 27 = te Goch DI	= d	
Frida Johanna	op 10 Jan 30 = te Bergen I	= d	
Jacobina Wilhelmina	op 16 Jan 32 = te Bergen I	= d	
Catharina	op 22 Jun 33 = te Bergen I	= d	
Ingeborg Maria	op 1 Aug 35 = te Bergen I	= d	
Johannes Jacobus Theodorus	op 22 Oct 37 = te Bergen I	= z	
Wilhelmina Gertruda	op 27 Oct 42 = te Bergen I	= d	
	op		
	te		
IX	op		
	te		
X	op		
	te		
XI	op		
	te		
XII	op		
	te		
35)			

Alle kinderen komen in Siebengewald ter wereld, behalve Paula. Zij is de oudste en wordt geboren op 1 april 1927 in het Duitse Goch. Ze trouwt in 1948 met Herman Stevens uit Well. Ze krijgen twee kinderen Joop en Pauline. Paula overlijdt op 11 april 2012. Ze is dan 85 jaar. Haar man, Herman, is in 1994 op 74-jarige leeftijd overleden.

Frida komt op 10 januari 1930 ter wereld. Ze trouwt op 26 mei 1951 met Piet Mooren uit Heukelom. Diezelfde dag vieren haar ouders hun 25-jarig en haar grootouders hun 50-jarig huwelijksfeest. Zie de volgende foto.

Frida en Piet zorgen voor twee nakomelingen, Ger en Pauline. Frida overlijdt op 15 december 1986. Ze is dan nog maar 56 jaar. Haar man Piet overlijdt een half jaar later, op 5 juli 1987. Ook hij is nog erg jong (60 jaar).

Bieny, het derde kind, ziet op 16 januari 1932 het levenslicht. Ze trouwt in 1956 met Wieke Driessen uit Venlo. Ook zij krijgen twee kinderen, Paul en Monique. Bieny overlijdt op 1 juni 2015 op 83-jarige leeftijd. Wieke is haar in juni 2011 voorgegaan. Eveneens op 83-jarige leeftijd.

Kitty wordt geboren op 22 juni 1933. Zij stapt in 1953 in het huwelijksbootje met Ben Wessels uit Gennep. Ze krijgen drie kinderen Hans, Jan en Anita. Kitty overlijdt op 30 juli 2017 op 84-jarige leeftijd. Haar man, Ben, is bijna 30 jaar eerder gestorven. Hij werd slechts 57 jaar.

Inge komt op 1 augustus 1935 ter wereld. Ze trouwt in 1958 met Gijs Gijsberts en krijgt met hem drie kinderen. Jacqueline, Ingrid en Paul. Gijs overlijdt in 2015 op 84-jarige leeftijd.

Jan, de enige zoon, meldt zich op 22 oktober 1937 aan de wereld. Hij trouwt met Henny Hendriks en krijgt met haar één kind, Sjon.

De jongste, Mimy, wordt geboren op 27 oktober 1942. Zij trouwt eerst met Föns Heyligers en later met Henk Veldpaus. Met Föns krijgt ze twee kinderen Yvonne en Marcel.

Vader Jan Gramser is behalve metselaar een rasmuzikant. In de jaren 40 en 50 treedt hij op met de Melodist. Jan is slagwerker bij dit orkest, dat voornamelijk optreedt tijdens kermissen.

Later vormt hij o.m. met zijn zoon Jan, dochter Mimy en schoonzoon Herman Stevens de Gram Stars. Zie de foto hieronder.

Jan Gramser overlijdt op 30 november 1974 op 73-jarige leeftijd. Zijn vrouw Paula blaast haar laatste adem uit op 24 februari 1992. Ze is dan 87 jaar.